

Wyrok z dnia 5 lutego 2004 r.

I PK 260/03

Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy kobiety w ciąży w przypadku zwolnienia indywidualnego na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.) wynika z art. 6 ust. 1 tej ustawy i nie stosuje się wówczas art. 10 ust. 3-5.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Józef Iwulski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 lutego 2004 r. sprawy z powództwa Agnieszki S. przeciwko „R.” Spółce z o.o. w P. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 23 stycznia 2003 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok, w ten sposób, że oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Mikołowie z dnia 10 września 2002 r. [...] oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki koszty postępowania za drugą i trzecią instancją w kwocie 240 zł (dwieście czterdzieści).

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Mikołowie wyrokiem z dnia 10 września 2002 r. [...] przywrócił powódkę Agnieszkę S. do pracy w pozwanej „R.” Spółce z o.o. w P. Sąd ustalił, że powódka była zatrudniona od 3 sierpnia 1998 r. na czas określony, a następnie na podstawie umowy na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku handlowca-sprzedawcy. Pozwany pracodawca wypowiedział powódce umowę o pracę z przyczyn ekonomicznych w czasie urlopu wychowawczego. W okresie wypowiedzenia w dniu 17 czerwca 2002 r. lekarz stwierdził u powódki ciążę. Sąd pierwszej instancji uznał, że pracodawca naruszył art. 10 ust. 3

ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.; jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2003 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił powództwo. Sąd Okręgowy podzielił ustalenie co do istnienia po stronie pozwanej okoliczności ekonomicznych uzasadniających zmniejszenie zatrudnienia. W takiej sytuacji według Sądu drugiej instancji, ma zastosowanie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Na podstawie tego przepisu rozwiązanie stosunku pracy w drodze wypowiedzenia z pracownikami, których stosunek pracy podlega szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem z mocy przepisów szczególnych, może nastąpić pod warunkiem niezgłoszenia sprzeciwu przez zakładową organizację związkową w terminie 14 dni od otrzymania zawiadomienia o zamierzonym wypowiedzeniu. W razie niezgłoszenia sprzeciwu w tym terminie przez organizację związkową kierownik zakładu pracy podejmuje decyzję w sprawie rozwiązania stosunku pracy. Sąd drugiej instancji uznał, że przepis ten nie przewiduje trybu postępowania w razie niedziałania w zakładzie pracy organizacji związkowej. Należy więc uznać, iż art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. obejmuje kobiety w ciąży słabszą ochroną, uzależnioną od działania w zakładzie zakładowej organizacji związkowej. Strona pozwana w dniu 22 kwietnia 2002 r. wypowiedziała powódce umowę o pracę. W dniu 17 czerwca 2002 r. lekarz stwierdził u powódki szósty tydzień ciąży. Zdaniem Sądu drugiej instancji, wypowiedzenie nastąpiło zgodnie z prawem, a podstawy jej roszczenia nie może stanowić art. 8 k.p.

Kasację od tego wyroku wniosła powódka, która zarzuciła naruszenie art. 177 k.p. oraz art. 1 ust. 1 i art. 10 ust. 3 w związku z art. 5 ust. 3 i 4 oraz art. 6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. W uzasadnieniu kasacji powódka wywiodła, że wypowiedzenie zostało złożone w drugim dniu udzielonego urlopu wychowawczego i jako jego przyczynę podano względy ekonomiczne. W okresie wypowiedzenia lekarz stwierdził u powódki ciążę. Jej zdaniem, nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. możliwe było rozwiązanie stosunku pracy ze względu na brak sprzeciwu organizacji związkowej. Trzeba uznać, że przy zwolnieniach indywidualnych z przyczyn określonych w art. 1 tej ustawy, z mocy jej art. 10 ust. 1 mają odpowiednie zastosowanie art. 5 ust. 3 i 4 oraz art. 6, a do pra-

owników objętych zakresem obowiązywania tych przepisów nie stosuje się art. 10 ust. 3-5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja powołuje się na usprawiedliwione podstawy, a do rozstrzygnięcia sprawy wystarczające jest stwierdzenie, że do powódki miała zastosowanie szczególna ochrona trwałości stosunku pracy określona w art. 6 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., a nie miał zastosowania jej art. 10 ust. 3-5. Wzajemny stosunek tych przepisów rzeczywiście budził wątpliwości w doktrynie, ale został trafnie rozstrzygnięty w utrwalonym orzecznictwie. W wyroku z dnia 1 grudnia 1998 r., I PKN 473/98 (OSNAPiUS 2000 nr 2, poz. 56), Sąd Najwyższy przyjął, że do pracownika będącego członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej nie stosuje się art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. i zgodnie z art. 6 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 tej ustawy możliwe jest dokonanie mu wyłącznie wypowiedzenia zmieniającego. Inaczej mówiąc, dokonanie takiemu pracownikowi wypowiedzenia definitywnego jest naruszeniem tych przepisów. Podobnie w wyroku z dnia 24 lutego 1998 r., I PKN 543/97 (OSNAPiUS 1999 nr 4, poz. 116), Sąd Najwyższy uznał, że art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. ma zastosowanie również do zwolnień indywidualnych (art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 tej ustawy). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy trafnie stwierdził, że z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. wynika, iż do indywidualnych zwolnień pracowników z przyczyn opisanych w art. 1 ust. 1 tej ustawy stosuje się odpowiednio jej przepisy, z wyjątkiem art. 2-4. Nie budzi zatem wątpliwości, że stosuje się w takim przypadku art. 5 ust. 3 tej ustawy. Ten przepis nie jest bowiem objęty wyłączeniem i ma zastosowanie do indywidualnych zwolnień z przyczyn wymienionych w art. 1 ust. 1 ustawy. Stosowanie tego przepisu nie jest wyłączone na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy, który reguluje wypowiedzenie stosunku pracy pracownikowi podlegającemu szczególnej ochronie. Hipoteza art. 10 ust. 3 ustawy wyraźnie odnosi się do szczególnej ochrony „z mocy przepisów Kodeksu pracy lub przepisów szczególnych”. Nie odnosi się zatem do przypadków szczególnej ochrony przed rozwiązaniem umowy o pracę, wynikających z przepisów samej ustawy o zwolnieniach grupowych. Przykładem takiej szczególnej ochrony jest ograniczenie dopuszczalności wypowiedzenia umowy o pracę wynikające z art. 5 ust. 3 ustawy. Przepis ten odwołuje się wprawdzie do treści

art. 41 k.p., lecz jedynie w tym sensie, że przenosi do swej hipotezy „sytuacje opisane” w tamtym przepisie. Zakres ochrony przed zwolnieniem reguluje natomiast samodzielnie. Wszystkie te poglądy mają odniesienie do przypadku pracownicy w ciąży. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy przy zwolnieniach grupowych wynika w takim przypadku z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., zgodnie z którym jeżeli z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy nie jest możliwe dalsze zatrudnianie na dotychczasowym stanowisku pracy pracownicy, o której mowa w art. 177 k.p., pracodawca może jedynie wypowiedzieć jej dotychczasowe warunki pracy i płacy. Przepis ten samodzielnie ustanawia szczególną ochronę stosunku pracy, a jedynie odwołuje się w swojej hipotezie do art. 177 k.p. Dlatego ma on z mocy art. 10 ust. 1 ustawy zastosowanie także w razie zwolnień indywidualnych. W przypadku takich zwolnień ochrona nie wynika więc z mocy przepisów Kodeksu pracy lub przepisów szczególnych, lecz z art. 6 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., co z kolei oznacza, że nie ma zastosowania art. 10 ust. 3-5 tej ustawy.

Wobec tego na podstawie art. 393¹⁵ i art. 98 § 1 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

=====